

Verslag verkennende gesprekken coalitievorming Helmond

28 maart 2018

Initiatief van GroenLinks

Bij de verkiezingen voor de gemeenteraad in Helmond op woensdag 21 maart 2018 is GroenLinks als grootste partij uit de bus gekomen. Een voor onze partij historische uitslag. Met een verdrievoudiging van twee naar zes raadzetsels. Het is goed gebruik dat de grootste partij het initiatief neemt voor de vorming van een nieuwe coalitie. Wij hebben als GroenLinks daarom op donderdag 22 maart alle andere tien partijen in de nieuwe raad van Helmond uitgenodigd voor een eerste verkennend gesprek.

Tijdens deze verkennende gesprekken met elke partij op vrijdag 23 maart hebben wij de volgende vragen gesteld:

- Hoe duidt uw partij de verkiezingsuitslag?
- Is uw partij in principe bereid deel te nemen aan een nieuwe coalitie?
- Welke coalitie ligt gezien de uitslag voor de hand? Welke coalitievoorkeur(en) heeft uw partij? Sluit uw partij op voorhand andere partijen uit voor samenwerking?
- Welke inhoudelijke onderwerpen zijn voor uw partij zeer belangrijk in een nieuw coalitieakkoord? Zijn er breekpunten voor uw partij?
- Heeft uw partij één of meerdere kandidaat-wethouder(s), hoe kijkt u aan tegen de verdeling van portefeuilles en het aantal wethouders?

Tevens hebben wij het proces geschetst dat ons voor ogen staat met het oog op de vorming van een nieuwe coalitie.

Vandaag, woensdag 28 maart, hebben wij opnieuw met elke partij afzonderlijk een tweede verkennend gesprek gevoerd. Tijdens deze gesprekken is een aantal onderwerpen verdiept. Dit alles met het doel te komen tot een weloverwogen keuze voor partijen waarmee wij met vertrouwen gesprekken willen starten over de vorming van een nieuwe coalitie.

Bevindingen verkennende gesprekken

De verkennende gesprekken leiden tot de volgende bevindingen:

Verkiezingsuitslag

- De verkiezingsuitslag laat volgens alle partijen een grote overwinning zien voor GroenLinks, waarbij de omvang van de winst - een verdrievoudiging van twee naar zes zetels - een verrassing is. Ook zien veel partijen in de uitslag steun voor het gevoerde beleid van de huidige collegepartijen SP, CDA, VVD en GroenLinks.
- De meeste partijen duiden de verkiezingsuitslag als een bevestiging voor de vier jaar geleden ingezette open en coöperatieve bestuursstijl. Met een goede samenwerking tussen college en raad en binnen de raad tussen coalitie en oppositie. De unaniem aangenomen programmabegroting in november 2017 smaakt in die zin naar meer.
- Verder vinden alle partijen het logisch dat met GroenLinks als grootste partij én winnaar van de verkiezingen Helmond doorzet op duurzaamheid. Diverse partijen benadrukken daarbij dat dit verder concrete invulling moet krijgen, op bijvoorbeeld het gebied van luchtkwaliteit, wonen, werk en onderwijs. En ook dat een duurzaam leven voor alle Helmonders bereikbaar is, ook voor hen met een kleinere portemonnee. Ook vinden diverse partijen dat samen met de ondernemers in Helmond de weg verder ingezet moet worden naar een circulaire economie.

Mogelijke coalitievarianten

- Alle partijen tonen zich in principe bereid deel te nemen aan een nieuwe coalitie, waarbij dit voor de ene partij meer voor de hand ligt dan voor de andere partij.
- Geen enkele partij sluit een andere partij uit van samenwerking. Wel zijn er duidelijke voorkeuren voor bepaalde partijen in een nieuwe coalitie.
- Ten aanzien van de mogelijk te vormen coalities vinden alle partijen het logisch dat GroenLinks als grootste partij én winnaar van de verkiezingen de leiding neemt voor het vormen van een nieuwe coalitie.
- Alle partijen geven aan dat voortzetting van de huidige coalitie met de partijen GroenLinks (6), CDA (5), SP (5) en VVD (5) een voor de hand liggende optie is (in totaal 21 zetels), hoewel niet alle partijen dit ook de meest wenselijke optie vinden.
- Het CDA wil graag de koers doorzetten van de vier partijen in het huidige college. Ook SP en VVD zien dit als een reële optie.
- Daarnaast zien SP en VVD ook nog een andere reële optie, namelijk een coalitie van vijf partijen van GroenLinks, SP, VVD, Lokaal Sterk en D66.
- D66 ziet als motorblok van de nieuwe coalitie GroenLinks, SP en D66, waarbij VVD en Lokaal Sterk deze coalitie een ruime meerderheidsbasis van 22 zetels kunnen geven en het progressieve karakter van de coalitie kunnen versterken.
- Lokaal Sterk ziet vanuit de inhoud GroenLinks, SP en PvdA als logische samenwerkingspartners in een coalitie. Lokaal Sterk en/of Helder Helmond en/of D66 kunnen daaraan complementair zijn omdat er veel inhoudelijke raakvlakken zijn. Vanuit het oogpunt voor een goede balans voor de stad én bestuurlijke stabiliteit vindt Lokaal Sterk dat óf de VVD óf het CDA ook deel zou kunnen uitmaken van een coalitie.
- Er zijn ook andere coalitievarianten genoemd, zij het in mindere mate:
 - o De PvdA spreekt de voorkeur uit voor een droomcoalitie van GroenLinks, SP, D66, Lokaal Sterk en PvdA (19 zetels). Voor de PvdA zijn ook andere varianten bespreekbaar, bijvoorbeeld met óf het CDA, óf de VVD. De PvdA benadrukt daarbij ook het belang van een goede balans in het collegeteam.
 - o Helder Helmond spreekt gezien het feit dat GroenLinks de grootste partij is een voorkeur uit voor een coalitie van GroenLinks, SP, Lokaal Sterk, Helder Helmond en D66, maar kan zich ook andere varianten voorstellen.
 - o 50Plus spreekt zich uit voor een coalitie van GroenLinks, CDA, SP, D66 en 50Plus, maar acht ook andere varianten mogelijk. Bijvoorbeeld zou een coalitie met de VVD wat 50Plus betreft ook kunnen in plaats van het CDA.
- De kleinere partijen – PvdA (2 zetels), Helmond Aktief (1) en plan! (1) - geven aan dat hen een bescheiden opstelling past. Helmond Aktief en plan! zijn eventueel ook bereid deel te nemen aan een coalitie zonder zelf een wethouder te leveren. Op voorwaarden dat zij eigen punten van het programma kunnen realiseren en zich kunnen herkennen in het volledige coalitieakkoord. Voor plan! is dat met name een vorm van een inwonersbegroting voor de wijken (met een sluitende begroting). Voor Helmond Aktief zijn dat het opzetten van een 'Canon voor Helmond' en een gedegen onderzoek naar de Traverse in het centrum. Verder vindt Helmond Aktief dat alle wethouders uit Helmond moeten komen.

Inhoudelijke onderwerpen

- Alle partijen zien overeenkomsten tussen de programma's met thema's als duurzaamheid, sociaal beleid, onderwijs en arbeidsmarkt, veiligheid en leefbaarheid.

Verschillen op onderwerpen in de partijprogramma's achten de partijen overbrugbaar. Er zijn door alle partijen op voorhand geen breekpunten genoemd.

- De mogelijke uitbreiding van bedrijventerrein BZOB-Oost zien veel partijen als meest ingewikkelde onderwerp. Hierover denken partijen verschillend, maar elke partij is bereid hierover overleg te voeren om te kijken of een constructieve oplossing mogelijk is in deze ingewikkelde kwestie. Een oplossing die tegelijkertijd duidelijkheid schept voor alle betrokken stakeholders waaronder de inwoners van de omliggende wijken en het bedrijfsleven.

Wethouders en portefeuilleverdeling

- In deze verkennende fase is aftastend gesproken over mogelijke kandidaat-wethouders en de verdeling van portefeuilles. De meeste partijen zijn voor voldoende, bij voorkeur fulltime, wethouders om een stad als Helmond krachtig te kunnen besturen, ook in de (boven)regionale netwerken. Zij hebben op voorhand geen bezwaar tegen een lichte uitbreiding van het aantal FTE's (nu 5,2 FTE).
- De gesprekken hierover gaan verder tijdens de formatiebesprekingen, ook met het oog op het tijdig en zorgvuldig doorlopen van de benoemingsprocedure, inclusief screening van de kandidaat-wethouders.

Start coalitiegesprekken tussen GroenLinks, SP, VVD, Lokaal Sterk en D66

Op basis van de verkennende gesprekken hebben wij als GroenLinks samen met SP, VVD, Lokaal Sterk en D66 de conclusie getrokken de gesprekken te willen starten voor de vorming van een nieuwe coalitie.

Wij motiveren deze keuze als volgt:

- De verkiezingsuitslag is een signaal van de stad voor het doorzetten van verandering met een duurzame en progressieve koers.
- Wij hechten aan een goede relatie met het Helmondse bedrijfsleven. Ook de duurzaamheidsopgave willen wij samen met de ondernemers in de stad verder oppakken in het belang van een sterke circulaire economie. De samenstelling van deze coalitie met de VVD kan daarin een verbindende rol spelen.
- De deelname van een lokale partij is wenselijk om ook het lokale blok in de raad van Helmond een plek te geven in de coalitie. Lokaal Sterk is de grootste lokale partij in de raad en de vijfde partij van Helmond.
- De samenwerking van deze vijf partijen levert een stevige, stabiele meerderheidscoalitie op van 22 zetels. Dat heeft onze voorkeur boven een coalitie die gebaseerd is op een kleine meerderheid.
- Met deze samenwerking is de kans op het terugkeren van zittende wethouders en daarmee op bestuurlijke continuïteit het grootst.

Bovenstaande redenen geven de vijf partijen vertrouwen in een goede uitkomst van de komende coalitiebesprekingen.

Frits Lintmeijer formateur

Wij willen de komende besprekingen voor de vorming van een nieuwe coalitie laten begeleiden door een externe formateur van GroenLinks-huize. Frits Lintmeijer gaat op ons verzoek en met steun van de beoogde coalitiepartners de formatiegesprekken leiden.

De heer Lintmeijer (*Amersfoort, 1956*) is sinds 2015 lid van de Eerste Kamer voor GroenLinks en werkt daarnaast als zelfstandig adviseur. Van 2010 tot 2014 was hij wethouder in Utrecht voor onder meer verkeer en cultuur. In die hoedanigheid was hij bij Eurocities, een samenwerkingsverband van grote Europese steden in Brussel, voorzitter van een Mobility Forum. Hij zat tevens de commissie voor die het landelijke verkiezingsprogramma van GroenLinks voor 2017 heeft geschreven.

Eerder was hij onder meer hoofd PR bij NS, directeur van de adviesgroep Communicatie van Berenschot en mede-eigenaar van een communicatieadviesbureau in Utrecht. Hij studeerde in Utrecht sociaal-culturele wetenschappen.

Start formatiegesprekken

Komende vrijdag, 30 maart, starten de formatiebesprekingen. Het streven is vóór 1 juni 2018 een nieuw coalitieakkoord en een nieuw college te presenteren.

Verzoek aan andere partijen

Voor een constructieve samenwerking met alle partijen in de raad hebben wij de partijen die niet gaan deelnemen aan de komende coalitiebesprekingen gevraagd op één A4'tje concrete punten aan te leveren vóór vrijdag 6 april die de betreffende partij graag terugziet in het coalitieakkoord. Wij zullen samen met SP, VVD, Lokaal Sterk en D66 deze inbreng meenemen in de formatiebesprekingen en kijken of we hieraan in een of andere vorm tegemoet kunnen komen.

Wij danken bij deze alle partijen hartelijk voor hun open opstelling tijdens de verkennende gesprekken. Wij hebben dit als zeer prettig en constructief ervaren. Dit geeft ons vertrouwen in de toekomst van Helmond!

Namens GroenLinks,
Antoinette Maas en Paul Smeulders